EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

May 2024 | SL

Pogled s terena – S4, 7. oddaja: Premladi, prestari, izklju?eni iz volitev – naj se sliši tvoj glas na evropskih volitvah

Dobrodošli v podkastu Pogled s terena Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO). Glede na to, da so evropske volitve 2024 tik pred vrati, smo tokratno oddajo namenili upanjem in pomislekom treh skupin, katerih glas oblikovalci politik pogosto spregledajo: invalidi, starejši in mladi.

Naši gostje so: **Milan Šveřepa**, predsednik združenja Inclusion Europe, ki je spregovoril o dostopnosti letošnjih evropskih volitev; mladinska aktivistka in vplivnica **Nina Skočak**, ki nam je povedala, kaj je na kocki za mlade; in **dr. Heidrun Mollenkopf**, predsednice platforme AGE, ki se zavzema za pravice starejših občanov, ki je pojasnila, ali se starejši počutijo vključene v predvolilne razprave ali pa jih politiki odslovijo in odpišejo. Podpredsednik EESO, pristojen za komuniciranje, **Laurențiu Plosceanu** je spregovoril o tem, kako si EESO prizadeva še naprej krepiti glas civilne družbe in poskrbeti za to, da ranljive skupine ne bodo odrinjene na rob.

Prisluhnite našemu podkastu, uporabite svoj glas in povejte svoje mnenje. Oblikujte Evropo, kot si jo želite!

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET

Available Languages:

ES BG CS DA EN DE ET FR EL GA HR IT LV LT HU MT
NL PL PT FI RO SK SL SV

UVODNIK

Uvodnik

Širitev je za Evropo logičen korak naprej

Ta mesec praznujemo 20. obletnico velike širitve EU, ko so maja 2004 državljani Cipra, Češke, Estonije, Madžarske, Latvije, Litve, Malte, Poljske, Slovaške in Slovenije postali državljani EU. To ni bilo enostavno, saj je pristop k EU težaven in dolgotrajen proces. Dvajset let pozneje pa lahko rečemo, da je bila širitev leta 2004 zgodba o uspehu.

EU je tako postala eden največjih enotnih trgov na svetu, s širitvijo pa je bilo ustvarjenih 26 milijonov novih delovnih mest. Vendar uspeha ni mogoče meriti zgolj glede na gospodarske koristi. S širitvijo so se sčasoma odprle meje in na milijone ljudi lahko prosto potuje, dela in živi kjer koli v EU. Kar je bilo včasih privilegij nekaj ljudi, je postala pravica vseh. Doslej je v programu izmenjav Erasmus+ sodelovalo več kot 2,7 milijona študentov iz desetih novih držav članic. V razširjeni EU imajo vsi enake možnosti za uspeh.

To pa ne pomeni, da se ne bi mogli še česa novega naučiti. To je bila prva tovrstna in obsežna širitev, vsekakor pa bi EU še na veliko področjih lahko in morala storiti več. Najprej mora čim prej začeti v svoje delo vključevati države kandidatke. Postopno vključevanje še ne pomeni dejansko pristopa. Tako lahko obe strani ustvarita trdne temelje, se učita druga od druge ter izmenjata izkušnje in mnenja. S tem se vzpostavijo odnosi med ljudmi in spodbuja pravi evropski duh.

Poleg tega temeljna načela EU, kot so demokracija, pravna država ter temeljne pravice in svoboščine, ne smejo biti predmet pogajanj, neupoštevanja teh načel pa ne smemo spregledati. Pravila za pristop vsebujejo jasna merila glede temeljnih načel, nekateri vidiki pa presegajo njihov okvir. EESO kot dom civilne družbe meni, da sta živahna civilna družba in močan socialni dialog ključna elementa dobro delujočih demokracij. Postopno vključevanje civilne družbe iz držav kandidatk v procese EU jim bo omogočilo, da postanejo tako močne, kot je to pred pristopom potrebno. Zato je EESO začel pobudo za sodelovanje držav kandidatk za članstvo v EU. Člani iz držav kandidatk za širitev zdaj sodelujejo z našimi člani EESO pri pripravi mnenj o temah, ki so še posebej pomembne za prihodnje širitve.

Zato bodo člani EESO na majskem plenarnem zasedanju razpravljali o 20. obletnici širitve EU, pri čemer bodo ocenili pretekle dosežke in se ozrli v skupno prihodnost odpornejše, bolj demokratične in enotne EU.

Oliver RÖPKE

predsednik EESO

KOLEDAR DOGODKOV

6. junij 2024

Neravnovesja na področju socialne zaščite na splošno in predvsem pri novih načinih dela ter netipičnih oblikah zaposlitve

19. junij 2024

Letno srečanje predsednikov in generalnih sekretarjev 2024

26. junij 2024

Konferenca na temo Cenovno dostopna energija – preoblikovanje stališč civilne družbe v ukrepe

10. in 11. julij 2024

Plenarno zasedanje EESO

„VPRAŠANJE ZA ...“

Pogovarjali smo se s Cillianom Lohanom, poročevalcem za mnenje EESO o sodelovanju mladih iz EU in Združenega kraljestva, in ga vprašali o morebitnih koristih sheme za mobilnost mladih, ki jo je predlagala Evropska komisija in podprl EESO. Shema bi mladim državljanom Združenega kraljestva in EU olajšala bivanje, študij in delo v EU oziroma Združenem kraljestvu. Potem ko je Združeno kraljestvo predlagani vseevropski dogovor o prostem gibanju mladih zavrnilo, sprašujemo o drugih možnih pristopih k ponovni vzpostavitvi vezi, ki so bile prekinjene zaradi brexita?

RESNI?NA VREDNOST MOBILNOSTI JE V SKUPNIH IZKUŠNJAH, ZA KAR SI BOMO ŠE NAPREJ PRIZADEVALI

Pripravil Cillian Lohan

Gibanje ljudi po EU vsem prinaša številne koristi. Še posebej pomembno je gibanje mladih, saj jim omogoča, da spoznajo različne kulture in načine življenja v drugih evropskih državah. Tako tudi spoznajo, da imamo vsi veliko skupnega. Obisk druge države zaradi dela ali študija nam pomaga razumeti našo skupno človečnost. Ne glede na različne jezike, prehranske navade ali vreme si delimo toliko stvari – odnose z družino in prijatelji, upe in boja, izzive in priložnosti.

Prav te izmenjave med državami ustvarjajo družbo odraslih, ki so naklonjeni drugim ljudem in jih razumejo. Prebivalce v sosednjih evropskih državah ne vidijo več kot neznance, temveč kot prijatelje.

Ne smemo podcenjevati pomena tega pri ohranjanju miru in stabilnosti na naši celini. Gibanje mladih je temelj stalnega sodelovanja in povezovanja.

V zvezi s tem sem predlagal mnenje na lastno pobudo o mobilnosti mladih in odnosih med mladimi v EU po brexitu. V sodelovanju s kolegi, osebjem in člani smo se obširno posvetovali z zadevnimi skupinami. Med njimi so bili predstavniki EU in Združenega kraljestva, ki so se sestajali prek spleta in osebno, razširjali ankete in izmenjevali elektronsko pošto. Naše delo je na glasovanju na plenarnem zasedanju EESO prejelo prepričljivo podporo.

Evropske institucije so se odzvale z obsežno ponudbo izboljšanih programov mobilnosti za mlade v Združenem kraljestvu. Združeno kraljestvo je sicer to pobudo v svojem prvem odzivu zavrnilo, vendar si bomo še naprej prizadevali, da prikažemo koristi za vse strani.

Poudarjamo, da koristi od programov, kot sta Erasmus+ ali Ustvarjalna Evropa, nimajo le univerzitetni študentje ali tisti, ki se redno izobražujejo. Tovrstne evropske pobude mladim iz vseh družbenih okolij omogočajo dostop do programov izmenjav in izkušenj, ki ga je sicer težko pridobiti.

Navaden izračun finančnih stroškov na eni strani in donosa na drugi je le eden od vidikov vrednosti teh pobud. Dejanska vrednost mobilnosti in izmenjav je v skupnih izkušnjah in razumevanju. Za ustvarjanje živahne in večkulturne celine so potrebni stiki in gibanje ljudi, za kar si bomo v EESO prizadevali tudi v prihodnosti. Še naprej sodelujemo s civilno družbo v Združenem kraljestvu, da sledimo svojim načelom in služimo kot zgled.

Sklenili smo memoranduma o soglasju z združenjem organizacij civilne družbe v Združenem kraljestvu Civil Society Alliance in s škotskim svetovalnim forumom o Evropi Scottish Advisory Forum on Europe (v sodelovanju z nekdanjo članico EESO Irene Oldfather). To delo bomo nadaljevali in ga okrepili. Mladinski sektor ima vodilno vlogo v nemirnih časih, tudi na področju podnebnih ukrepov. Sodelujmo na institucionalni ravni, da bi mladim ponudili vsa orodja, ki jih potrebujejo za okrepitev svojega dela, in izkoristimo moč mladih za svetlejšo prihodnost za vse nas.

TO THE POINT

K BISTVU

Čeprav je Evropa vodilna na svetu pri oskrbi z medicinskimi radioaktivnimi izotopi, je pri ključnih osnovnih materialih in specifičnih dejavnostih predelave močno odvisna od tretjih držav. To lahko povzroči motnje v dobavnih verigah in mnogim Evropejcem onemogoči dostop do življenjsko pomembne diagnoze ter zdravljenja. Da bi zaustavili ta trend in pokrili vse večje povpraševanje pacientov, po besedah Alene Mastantuono, poročevalke EESO za mnenje na to temo, potrebujemo javne in zasebne naložbe v raziskave in razvoj ter v infrastrukturo za novo proizvodnjo, pa tudi trdno ureditev in pogumne politične odločitve.

BOJ PROTI RAKU Z ZMANJŠANJEM STRATEŠKE ODVISNOSTI EU

Alena Mastantuono

Nuklearna medicina vsako leto več kot desetim milijonom pacientov v Evropi pomaga pri diagnosticiranju in zdravljenju bolezni, kot je rak, pa tudi bolezni srca in ožilja ter nevrovaskularnih bolezni.

Radiološke in jedrske tehnologije, pri katerih se uporabljajo radioaktivni izotopi, so bistvene v boju proti raku v vseh fazah oskrbe, pri zgodnjem odkrivanju, diagnosticiranju, zdravljenju in paliativni oskrbi.

Predvsem zaradi znanstvenih prebojev je število bolnikov, ki imajo koristi od nuklearne medicine, vse večje. Evropski raziskovalci in podjetja so razvili nekatere najnovejše oblike zdravljenja raka z radioligandno terapijo, npr. tarčno zdravljenje tumorjev in razširjenih metastaz pri endokrinem raku in raku prostate s farmacevtskimi izdelki. Lutecij-177 je na primer zelo obetaven radioaktivni izotop za zdravljenje raka prostate, zaradi katerega v Evropi vsako leto umre 90 000 ljudi. V primerjavi s tradicionalnimi načini zdravljenja se s sodobno radionuklidno terapijo omogoča dobro tarčno zdravljenje rakavih celic, kar je pogosto manj škodljivo za telo. Več deset tisoč bolnikov potrebuje tarčno radionuklidno terapijo, ki je pogosto edina možnost zdravljenja.

Vendar je oskrbovalna veriga v nuklearni medicini zelo zapletena, preden doseže pacienta. Zajema oskrbo z izvornimi materiali ter njihovo skladiščenje, obsevanje, predelavo, logistiko in uporabo. Ko so radioaktivni izotopi proizvedeni, jih je treba predelati, odpremiti in uporabiti v razmeroma kratkem času, nekatere na isti dan, druge v manj kot nekaj dneh, odvisno od njihove razpolovne dobe. Imajo zelo kratko življenjsko dobo in hitro razpadejo.

Presenetljivo je, da se te značilnosti ne upoštevajo pri čezmejnem prevozu in v carinskih postopkih. Zaradi številnih ovir v čezmejnem prevozu se lahko zgodi, da bodo prednostno obravnavane kozice namesto radioaktivnih izotopov, ki rešujejo življenja.

Zato EESO v mnenju o oskrbi z medicinskimi radioaktivnimi izotopi poziva k boljšemu sodelovanju med državami članicami za odpravo regulativnih ovir. V njem obravnava vse faze oskrbovalne verige z radioaktivnimi izotopi v Evropi ter opredeljuje ovire pri čezmejni oskrbi in odvisnost od tretjih držav. Predlaga tudi rešitve za pomanjkljivo infrastrukturo v Evropi in zadovoljitev potreb po usklajenih raziskavah in razvoju.

EESO se v priporočilih, predstavljenih v mnenju, strinja s sklepi, sprejetimi na aprilskem vrhu voditeljev držav EU, v katerih je bilo poudarjeno, da je treba zmanjšati strateško odvisnost Evrope v občutljivih sektorjih, kot so zdravstvo in kritične tehnologije. V skladu s poročilom Enrica Lette je bilo poudarjeno tudi, da se je treba osredotočiti na čezmejno opravljanje storitev in čezmejni pretok blaga, vključno z osnovnim blagom, kot so zdravila.

Evropa mora spodbujati proizvodnjo, da bi zagotovila večjo strateško avtonomijo pri oskrbi z radioaktivnimi izotopi. Čeprav je vodilna v svetu pri oskrbi z medicinskimi radioaktivnimi izotopi, je pri oskrbi z visoko

koncentriranim nizko obogatenim kovinskim uranom in oskrbi z nekaterimi obogatenimi izotopi za cilje pri proizvodnji radioaktivnih izotopov močno odvisna od ZDA in Rusije.

EU je še vedno zelo odvisna od oskrbe s cilji stabilnih izotopov, ki omogočajo proizvodnjo nekaterih radioaktivnih izotopov za sodobne ali razvijajoče se molekularne radioterapije, kot je iterbij-176, ki se uporablja za proizvodnjo lutecija-177.

To je resničen izziv za oskrbovalno verigo s tem posebnim radioaktivnim izotopom, saj naj bi se svetovno povpraševanje po njem po pričakovanjih v prihodnjih letih potrojilo.

Oskrbovalna veriga je odvisna tudi od sistema proizvodnje, v reaktorjih ali pospeševalnikih, njihove predelave in dostave v bolnišnice. Za zagotovitev enakega dostopa do zdravljenja morajo države članice, zlasti raziskovalni centri in bolnišnice, tesneje sodelovati. Dejansko dostop do radioterapije ni enak v vseh državah članicah, zlasti v razvojni in pilotni fazi. Treba je omogočiti hitrejši dostop do raziskovalnih zdravil ali sočutno uporabo zdravil ter olajšati dostop majhnim bolnišnicam, ki morda nimajo dovolj strokovnega znanja in infrastrukture. Za nekatere paciente je dostop lahko ključnega pomena.

Evropsko financiranje raziskav, razvoja in inovacij v nuklearni medicini, zlasti v programih Obzorje in Euratom, je ključnega pomena pri odzivanju na potrebe pacientov. Evropa potrebuje strateške projekte skupnega interesa na tem področju v okviru prihodnjega večletnega finančnega okvira EU. V povezavi z evropskim načrtom za boj proti raku sta dragocena projekta strategija Evropske komisije Samira in njena pobuda za evropsko „radioizotopsko dolino“ (ERVI). Evropska komisija mora to nadgraditi in nuklearno medicino v večji meri vključiti v evropski načrt za boj proti raku in v misijo za boj proti raku v okviru programa Obzorje Evropa.

Države članice bi morale financirati tudi politike javnega zdravja s poudarkom na uporabi radioloških in jedrskih tehnologij v medicini. S tem bomo dali industriji močno sporočilo ter omogočili razvoj in rast raziskav in inovacij ter industrijske infrastrukture v Evropi. V sektor bomo pritegnili tudi več ljudi.

Skratka, oskrbo z radioaktivnimi izotopi v Evropi bomo izboljšali in naraščajoče povpraševanje pacientov zadovoljili le, če bomo sprejeli drzne politične odločitve.

POSEBNI GOST

Po 20 letih v „čakalnici“ za pristop k EU se je v Severni Makedoniji zmanjšala podpora javnosti za članstvo v EU. Kljub počasnemu napredku, nazadovanju in zamudam (Severni Makedoniji je bil decembra 2005 podeljen status kandidatke, šele 15 let zatem pa so se začela pristopna pogajanja, kar je najdaljši čas čakanja v zgodovini EU), pa obljuba gospodarske blaginje in regionalne stabilnosti še naprej vodi državo v njeni želji, da se pridruži bloku. Tudi EU mora pokazati pripravljenost za napredovanje pristopnega procesa in nagraditi napredek, meni naša posebna gostja Biljana Spasovska, izvršna direktorica Mreže za razvoj balkanske civilne družbe in „članica države

kandidatke“ iz Severne Makedonije v EESO.

Biljana Spasovska je izvršna direktorica Mreže za razvoj balkanske civilne družbe (BCSDN), regionalne mreže organizacij civilne družbe, ki sodelujejo pri krepitvi vloge civilne družbe na Balkanu in njenega razvoja. Je tudi sopredsednica Partnerstva organizacij civilne družbe za razvojno učinkovitost, članica partnerstva Svetovni standard za odgovornost organizacij civilne družbe in „članica države kandidatke“ v EESO.

Biljana ima več kot deset let izkušenj z vodenjem politik in zagovorniškimi prizadevanji za krepitev vloge civilne družbe na Balkanu in njenega glasu v nacionalnih političnih procesih in političnih procesih v EU. Vodila je več regionalnih, evropskih in svetovnih skupnih projektov, namenjenih spodbujanju boljšega okolja za civilno družbo, verodostojnejše širitvene politike EU, večje odgovornosti civilne družbe in učinkovitejšega razvojnega sodelovanja, ter prispevala k njim.

Ima magisterij iz interdisciplinarnih študij na Univerzi v Bologni in pripravlja doktorat s področja globalizacije in demokracije.

PRISTOP SEVERNE MAKEDONIJE K EU: IZZIVI, OBLJUBE IN POT NAPREJ

Biljana Spasovska,

Mreža za razvoj civilne družbe na Balkanu

Severna Makedonija je v svojih prizadevanjih za pristop k EU na kritičnem razpotju. Njeno pot so zaznamovali nazadovanje in zamude zaradi nerešenih dvostranskih sporov in upadanja javne podpore. Kljub tem oviram si država zaradi obetov gospodarske blaginje in regionalne stabilnosti še vedno želi članstvo v EU.

Raziskave javnega mnenja kažejo zaskrbljujoč trend, saj se je podpora članstvu v EU v zadnjih letih zmanjšala. To odraža splošno nezadovoljstvo zaradi počasnega napredka in občutka premajhne zavezanosti držav članic EU.

Pot države do pristopa k EU so zaznamovala številna zapletena vprašanja, ki segajo preko meja Severne Makedonije. Kriza demokracije in politična nestabilnost v regiji in med državami članicami EU skupaj s porastom desničarskega nacionalizma predstavljata velik izziv za proces vključevanja. Vendar je kljub tem izzivom prostor za optimizem in prenovo, saj mnogi vidijo vključevanje v EU kot pot do prihodnje blaginje in boljšega življenjskega standarda. Prav tako je obetavno, da je država svojo zakonodajo že precej dobro uskladila z zakonodajo EU.

V prihodnje si mora Severna Makedonija prednostno prizadevati za napredek pri reformah in pogajalskih poglavjih na kritičnih področjih, kot so pravna država, pravosodje, demokracija in boljša javna uprava. Viden napredek na teh področjih, ki ga spodbuja proces pristopa k EU, bi prav tako okrepil javno podporo EU.

Zavezanost demokratičnim vrednotam, regionalnemu sodelovanju in prizadevanju za skupno evropsko usodo bo ključnega pomena, ko se bo država prebijala po svoji zahtevni pristopni poti.

Država bi morala pokazati politično zrelost in izvesti potrebne reforme, EU pa mora prebivalcem Severne Makedonije pokazati, da je pristopni proces pravičen, da temelji na dosežkih in napreduje. Pokazati je treba politično voljo za napredek pri pristopu, kot se je pokazala v zvezi z Ukrajino. Napredek je treba nagraditi in sprejeti ukrepe za zagotovitev ustreznih zmogljivosti na obeh straneh za vodenje procesa.

Nenazadnje bi moralo biti jasno, da za pridružitev Severne Makedonije ali celotne regije EU ni boljše alternative, ki bi koristila vsem. Severna Makedonija je sicer majhna, vendar bi njena bogata kulturna dediščina, strateška lega in zavezanost demokratičnim vrednotam prinesle regionalno stabilnost in priložnosti za gospodarsko rast ter okrepile raznolikost in kohezijo EU.

EVROPSKE VOLITVE OD 6. DO 9. JUNIJA 2024:

V zadnjem članku naše kolumne *Grem volit. Pa ti?* vodja zagovorništva in kampanj pri Evropski zvezi slepih Antoine Fobes piše o zahtevah svoje organizacije, da bi bile volitve bolje dostopne. Kljub prizadevanjem invalidskih organizacij, EESO in Evropskega parlamenta evropske volitve spet zamujajo priložnost, da bi postale zgled.

EVROPSKE VOLITVE KOT MODEL DOSTOPNEGA GLASOVANJA: ZA TOKRAT JE PREPOZNO

Antoine Fobe

Evropske volitve so pred vrati in v Evropski zvezi slepih (EBU) spodbujamo vse, ki nam sledijo, naj glasujejo, čeprav je to morda še vedno težavno. Pri tem naj upoštevajo, koliko pozornosti kandidati in stranke posvečajo vključevanju v skladu s Konvencijo OZN o pravicah invalidov. Slepi in slabovidni državljani morajo namreč glasno izraziti svoja pričakovanja.

Evropska zveza slepih (EBU) je glas slepih in slabovidnih v Evropi. Prizadevamo si za dostopno in vključujočo družbo, v kateri imajo slepi in slabovidni enake možnosti za polno sodelovanje v vseh vidikih življenja. Politična udeležba je seveda bistven vidik, saj slepim in slabovidnim državljanom omogoča, da s svojim

glasovanjem in političnim delovanjem spodbujajo invalidnim osebam prijazne politike in zakonodajo.

Volitve v Evropski parlament leta 2024 se bližajo in udeležba invalidov kot volivcev in kandidatov je pomembna in aktualna tema.

Po navedbah iz poročila Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) iz leta 2019 približno 400.000 invalidov na zadnjih volitvah v Evropski parlament ni moglo glasovati. Invalidov je manj kot 5 % poslancev Evropskega parlamenta.

Pred prihodnjimi volitvami je EBU pripravil izjavo o evropskih volitvah, katere izhodišče je znova zahteva po določitvi standardov glede dostopnosti volitev (volilni postopki), informacij o volitvah (oprema in gradivo za volilno kampanjo, politične razprave, programi političnih strank in spletne strani), povolilnih postopkov (npr. pritožbeni mehanizmi) ter enakosti pri pravici do kandidiranja.

Osredotočamo se na volitve v Evropski parlament, ker je Evropska unija pristojna le za evropske volitve kot element državljanstva EU in za zagotavljanje enakih pravic invalidov v okviru pristojnosti EU. Ker pa organizacija volitev ostaja v pristojnosti držav članic, bi najboljše prakse na ravni EU samodejno vplivale tudi na vse druge volitve.

Žal je prepozno, da bi bile lahko zgled tokratne volitve v Evropski parlament. Ne zaradi nezanimanja samega Evropskega parlamenta, ravno nasprotno: maja 2022 je predlagal reformo volilne zakonodaje EU, predvsem da bi zajamčili pravico invalidov do samostojnega in tajnega glasovanja, proste izbire pomoči ter dostopnosti glasovanja po pošti in političnih kampanj. Žal se Svet EU na to doslej še ni odzval.

Za naslednje petletno zakonodajno obdobje EU Evropska zveza slepih poziva novo sestavo Evropskega parlamenta, naj še naprej spodbuja Svet k sprejetju predlagane reforme, da bi dosegli otipljiv napredek za volitve leta 2029. Lahko se zanesemo na podporo EESO, ki se je že leta 2020 zavzel za uradno zakonodajno pobudo Evropskega parlamenta, da bi invalidom zagotovili dejanske pravice do glasovanja na volitvah v Evropski parlament. Računamo lahko tudi na podporo Evropske komisije, ki je decembra lani objavila „Priročnik dobrih volilnih praks“ in zdaj pripravlja zbirko o praksah elektronskega glasovanja in uporabi IKT na volitvah; v obeh obravnava vidike dostopnosti.

EESO SODELUJE V EKIPI TE?EMO ZA EVROPO NA TEKMI Z REKORDNO UDELEŽBO

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 26. maja sodeloval na 44. tekaškem dogodku „20 km de Bruxelles“, kjer je bil letos s 45.330 udeleženci dosežen nov rekord. EESO je bil član medinstitucionalnega organizacijskega odbora ekipe *Tečemo za Evropo*, ki je državljane spodbujala k udeležbi na evropskih volitvah pod sloganom „Uporabi svoj glas“. Tekmo je skupaj s predstavniki Evropske komisije in Evropskega parlamenta začel Aurel Laurențiu Plosceanu, podpredsednik EESO, pristojen za komuniciranje. Zmagovalec je bil Alex Kibet iz Kenije s časom 59 minut in 57 sekund, najhitrejša med ženskami pa je bila Belgijka Sophie Hardy, ki je tekmo zaključila s časom 1 ura, 10 minut in

56 sekund.

NOVICE EESO

Evropski ekonomsko-socialni odbor opozarja, da sveženj ukrepov za obrambo demokracije morda ne bo izpolnil obljub

Sveženj Evropske komisije za obrambo demokracije je bil predmet razprave na aprilskem plenarnem zasedanju EESO. Člani EESO so izrazili pomisleke glede časovnega razporeda in pristopa, zlasti kar zadeva obravnavo tujega vmešavanja. EESO meni, da sveženj ni le neučinkovit, temveč lahko škoduje državljanskim prostorom v Evropi.

Kljub izraženi nameri, da bi sveženj izboljšal preglednost in demokratično odgovornost v Evropi, EESO meni, da je za obrambo demokracije močno pomanjkljiv. Po njegovem mnenju sveženj prihaja veliko prepozno, da bi lahko resnično vplival na prihodnje evropske volitve leta 2024, prav tako v njem niso upoštevana prejšnja priporočila EESO za krepitev evropske demokracije.

Predsednik EESO **Oliver Röpke** je dejal: „Ko govorimo o nevarnostih za naše demokracije, je treba poudariti odločen odziv EU in dosežke sedanje Komisije na področju obrambe demokracije, temeljnih pravic in pravne države. EESO je prisluhnil tudi pomislekom številnih akterjev civilne družbe o tveganjih tega svežnja. Najti moramo skupen pristop, ki bo vključeval obrambo demokracije in vse potrebne zaščitne ukrepe za ohranitev državljanskega prostora.“

EESO sicer podpira cilje glede preglednosti iz predlagane direktive o lobiranju v imenu tretjih držav, vendar odločno nasprotuje predlaganim metodam in opozarja na nezaželene posledice za državljanske prostore. **Christian Moos**, poročevalec EESO za mnenje o svežnju za obrambo demokracije, je dejal: „Ta direktiva je po našem mnenju nevarna. Spominja na zakon o „tujih agentih“. Nevladne organizacije bi lahko stigmatizirala. Jasno je, da je treba sedanji predlog umakniti. Obstaja tveganje, da se bo problem krčenja državljanskih prostorov v Evropi še povečal, česar si Komisija nikakor ne želi.“

Soporočevalec **José Antonio Moreno Díaz** je izrazil dvom v zmožnosti svežnja, da obravnava temeljne vzroke demokratične erozije znotraj EU. Sveženj z ozkim poudarkom na zunanjih grožnjah zanemarja prikrita prizadevanja za destabilizacijo demokracij EU od znotraj, s čimer se ustvarja nevaren mrtvi kot.

Komisija je priznala pomisleke glede vpliva svežnja na nevladne organizacije, vendar meni, da so vzpostavljeni zaščitni ukrepi. (gb)

Evropski ekonomsko-socialni odbor potrdil sporazum o ustanovitvi medinstitucionalnega organa za etiko

EESO je na plenarnem zasedanju 25. aprila potrdil sporazum o ustanovitvi medinstitucionalnega organa za etične standarde. Predstavniki sodelujočih institucij in organov EU so ga uradno podpisali 15. maja. Veljati bo začel predvidoma 6. junija, na prvi dan glasovanja na evropskih volitvah.

Sporazum je pomemben korak h krepitvi skupne kulture integritete in etike.

Novi organ EU bo razvijal, posodabljal in razlagal skupne minimalne standarde za etično ravnanje ter objavljal poročila o tem, kako se ti standardi odražajo v internih pravilih posameznih sodelujočih institucij in organov EU.

Poleg EESO bo v novi organ za etiko vključenih še sedem institucij in organov EU: Evropski parlament, Svet EU, Evropska komisija, Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka, Evropsko računsko sodišče in Evropski odbor regij.

Vsako sodelujočo institucijo bo zastopal en član na visoki ravni, položaj predsednika organa pa bo po načelu rotacije vsako leto zapolnila druga institucija.

Organu bo pri delu pomagalo pet neodvisnih strokovnjakov, ki bodo na zahtevo podali mnenja. Vsaka pogodbenica sporazuma se bo lahko z njimi posvetovala o posameznih standardiziranih pisnih izjavah, vključno z izjavami o interesih. (mp)

Komisarka Johansson poziva EESO, naj podpre pristop Ekipe Evropa k delovnim migracijam

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je na aprilskem plenarnem zasedanju razpravljal o svežnju o mobilnosti talentov. Ta pobuda zajema vrsto novih ukrepov, ki naj bi povečali privlačnost Unije za talente iz držav zunaj EU in spodbudili mobilnost znotraj EU.

Gostujoča govornica **Ylva Johansson**, komisarka za notranje zadeve, je pozvala EESO, naj pomaga pri spodbujanju držav članic in organizacij civilne družbe, da bi sprejele to novost ter poskrbele za učinkovito politiko o delovnih migracijah.

Eden glavnih ukrepov v svežnju o mobilnosti talentov je pobuda „nabor talentov“, prvo prostovoljno orodje za povezovanje na ravni EU, s katerim lahko zainteresirane države članice povežejo delodajalce EU z iskalci

zaposlitve iz tretjih držav.

Predsednik EESO **Oliver Röpke** je poudaril, da „se EU zaradi prehoda na zeleno in digitalno gospodarstvo ter demografskih izzivov sooča z resnim pomanjkanjem strokovno usposobljene delovne sile. Sveženj o mobilnosti talentov je lahko eden od načinov za ublažitev teh težav.“

Evropska komisarka za notranje zadeve **Ylva Johansson** pa je pozvala k pristopu Ekipe Evropa k delovnim migracijam s širšo evropsko razsežnostjo. „Delovne migracije so predvsem v pristojnosti držav članic in tako bo tudi v prihodnje. Toda ustvariti moramo tudi pristop Ekipe Evropa, pri katerem bodo institucije EU, države članice in organizacije civilne družbe skupaj oblikovale nove pobude in spodbujale izvajanje politik na področju mobilnosti delovne sile.“

Tatjana Babrauskienė, članica EESO in poročevalka za mnenje o *svežnju o mobilnosti talentov*, ki je bilo sprejeto na tem plenarnem zasedanju, je poudarila, da „mora biti nabor talentov EU praktično in zaupanja vredno orodje, ki ga je enostavno uporabljati in je privlačno tako za delojemalce kot delodajalce. Hkrati mora podpirati pravične, etične in zakonite delovne migracije.“

EESO pozdravlja zgodovinsko glasovanje Evropskega parlamenta o boju proti nasilju na podlagi spola in ponovno izraža zavezanost spodbujanju pravic žensk

Vsaka deseta ženska živi v hudi revščini. Vsaka tretja se sooča z nasiljem. Priča smo vse večjemu nasprotovanju pravicam žensk po vsem svetu, tudi v EU. Glede na to, da se evropske volitve in sestavljanje nove Evropske komisije hitro približujejo, bosta nadaljnja institucionalna podpora in podpora civilne družbe ključnega pomena za krepitev vloge žensk in deklet.

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je 25. aprila na plenarnem zasedanju razpravljal z nekaterimi najpomembnejšimi organizacijami EU, ki se zavzemajo za enakost spolov, da bi poudaril, da si je treba v naslednjem mandatu v EU še naprej prizadevati za pravice žensk.

Razprava je potekala dan za tem, ko je Evropski parlament prižgal zeleno luč za prvo direktivo EU o boju proti nasilju na podlagi spola, njena tema pa so bili sklepi 68. zasedanja Komisije OZN za položaj žensk (UNCSW68). Ta komisija je največji mednarodni forum za ocenjevanje napredka pri doseganju enakosti spolov na svetu, letos pa se je osredotočila na revščino žensk.

EESO je k njenemu 68. zasedanju, ki je potekalo marca v New Yorku, prispeval izjavo o revščini in vidiku spola, ki vključuje 10 točk za ukrepanje za gospodarsko opolnomočenje in socialno zaščito žensk.

„Ker revščina ni spolno nevtralna, se nanjo ne moremo odzvati na tak način. Nasilje nad ženskami vpliva na tveganje revščine žensk in na njihovo zmožnost enakopravne udeležbe na trgu dela. Zato lahko le pozdravim končno glasovanje v Evropskem parlamentu o prvi direktivi o zaščiti žensk pred nasiljem na podlagi spola in

nasiljem v družini na evropski ravni," je dejal **predsednik EESO Oliver Röpke**.

Usklajeno ukrepanje na vseh ravneh je v tem mandatu Komisije prineslo številne mejnike, kot sta direktiva EU o preglednosti plačil in strategija oskrbe, je dejal **Lanfranco Fanti**, član kabineta komisarke za enakost Helene Dalli.

Udeleženci razprave so se zavzeli za sestavo Sveta EU za enakost spolov, koordinatorja EU za boj proti nasilju nad ženskami in obnovitev mandata komisarke za enakost.

„Potrebujemo politično podporo EU," je dejala **Florence Raes**, direktorica bruseljskega urada Agencije OZN za ženske. Kljub resničnemu napredku na področju enakosti so pravice žensk ogrožene bolj kot kdaj prej in obstaja vse večja nevarnost, da bo enakost spolov izpadla s seznama prednostnih nalog.

„Če si ženska in pripadnica manjšinske skupine, to pomeni, da se boš morala boriti. Ne smemo pozabiti, da samo enakost ni več dovolj, temveč je treba za pravo enakost povezati več področij," je dejala **Ilaria Todde**, direktorica za zagovorništvo skupnosti lezbijk EuroCentralAsian Lesbian Community.

„Nasilje nad ženskami je globoko zakoreninjeno v patriarhalnih sistemih po vsem svetu. Danes pozdravljamo sprejetje prve direktive EU o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini," je dejala direktorica Evropskega ženskega lobija **Mary Collins**. (ll)

„Izvažati moramo naše blago in tehnologije, ne delovnih mest. Naložbe so potrebne v Evropi."

Na aprilskem plenarnem zasedanju EESO sta Maive Rute, namestnica generalnega direktorja v GD Komisije za notranji trg, in Oliver Röpke, predsednik EESO, poudarila, da je krepitev konkurenčnosti EU ključna za povečanje rasti in blaginje našega gospodarstva in družbe.

Po mnenju **ge. Rute** ne smemo izgubljati časa. EU mora hitro in nujno ukrepati, če želi nadoknaditi zaostanek in preživeti v razmerah, kjer imajo premoč svetovni gospodarski velikani.

Stanje na področju konkurenčnosti EU je ocenila z naslednjimi besedami: „Potrebujemo radikalne spremembe. Pri izvajanju enotnega trga ne zadostuje zgolj dobra volja, treba ga je dejansko uveljaviti. Izvažati moramo naše blago in tehnologije, ne delovnih mest. Naša industrija mora biti konkurenčna in naložbe so potrebne tukaj."

G. Röpke je poudaril, da je konkurenčnost temelj gospodarskega uspeha EU, saj spodbuja rast, inovacije in blaginjo, hkrati pa krepi njen globalni vpliv in odpornost. Dodal je še: „Pri razpravi o evropski konkurenčnosti moramo v ospredje postaviti ljudi in ne smemo nikogar pustiti ob strani. Končni učinek in pomen konkurenčnosti sta v tem, kako vpliva na dobrobit, priložnosti in blaginjo posameznikov in skupnosti. Zato je treba v vseh razpravah o konkurenčnosti prednost dati potrebam, pravicam in željam ljudi."

Na plenarnem zasedanju je bilo sprejeto tudi mnenje o dolgoročni strategiji za konkurenčnost, ki sta ga pripravila poročevalka **Emilie Prouzet** in soporočevalec **Stefano Palmieri**. (mp)

Prelomne rešitve za krožno gospodarstvo: konferenca EESO kot kažipot za prehod

V okviru pobude Evropska platforma deležnikov za krožno gospodarstvo, ki jo je pomagal razviti Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO), ki je tudi njen gostitelj, je bila letos v sodelovanju z belgijskim predsedstvom Sveta EU in svetovnim forumom za krožno gospodarstvo s sedežem na Finskem 15. in 16. aprila organizirana pomembna konferenca.

Na konferenci z več kot 1000 udeleženci in 150 govorniki, ki so se zbrali v kongresnem centru Square v Bruslju, so bile na podlagi najnovejših znanstvenih ugotovitev predstavljene učinkovite krožne rešitve, EESO pa je prisotne seznanjal z uspehom platforme.

Cillian Lohan, član EESO in soustanovitelj platforme, je to označil za „mrežo vseh mrež“, saj povezuje oblikovalce politik in civilno družbo za napredek na področju krožnega gospodarstva. **Anders Ladefoged**, član usmerjevalne skupine za platformo, je poudaril, da je platforma mesto za sodelovanje in učenje, zato ima veliko vlogo pri razpravah o napredku in pomanjkljivostih Evrope na tem področju. **Maria Nikolopoulou**, članica EESO, je povedala, da je platforma vse bolj interaktivna in da s pobudami, kot so #EUCircularTalks – pogovori EU o krožnosti – spodbuja dialog.

Na sklepni seji konference je **Jutta Urpilainen, komisarka za mednarodna partnerstva**, napovedala dve pobudi za podporo svetovnemu prehodu na krožno gospodarstvo: center EU za vire za krožno gospodarstvo *(EU Circular Economy Resource Centre)*, za katerega bo Evropska komisija namenila 15 milijonov EU, in program za prehod na krožno gospodarstvo v vzhodni in južni Afriki *(SWITCH to Circular Economy in East and Southern Africa)*, h kateremu bo v petih letih prispevala 40 milijonov EUR. Deležniki evropske platforme so pozvali k podpori obeh pobud.

Evropsko platformo deležnikov za krožno gospodarstvo sta leta 2017 skupaj ustanovila EESO in Evropska komisija. Njene naloge so spodbujati dialog, seznanjati s primeri dobre prakse in posredovati informacije o krožnem gospodarstvu, da bi se ta vizija uresničila v praksi. EESO se aktivno zavzema za krožnost in je že leta 2015 podprl akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo. Platforma je mesto za skupna prizadevanja za to, da bi vse deležnike pritegnili k uresničevanju vizije o krožnem gospodarstvu in tako z dialogom in sodelovanjem pospešili prehod.

Dezinformacije so orožje, s katerimi tuje sile škodijo naši družbi

Strokovna skupina EESO za zunanje odnose (REX) je organizirala drugo kampanjo in konferenco o boju proti dezinformacijam v okviru splošnega projekta o dezinformacijah, ki naj bi se izvajal s pomočjo civilne družbe.

Po uspešni kampanji v Bolgariji je tokratni dogodek 18. aprila potekal v Moldaviji. Država je nedavno okrepila svoje zmogljivosti na področju strateškega komuniciranja in dialoga z ustanovitvijo dveh posebnih organov: Centra za strateško komuniciranje in boj proti dezinformacijam in Centra za civilne pobude za narodne manjšine.

Konferenca je potekala v sodelovanju z moldavsko državno univerzo v Kišinjevu.

Predsednik EESO **Oliver Röpke** je na konferenci poudaril pomen spodbujanja dialoga in vključevanja vseh državljanov iz različnih okolij in skupnosti v boj proti tujemu vmešavanju in dezinformacijam.

Dezinformacije se običajno širijo med prebivalstvom, in sicer pogosto horizontalno, kar pomeni, da najboljši način za reševanje problema ni pristop od zgoraj navzdol, temveč z vključitvijo in neposrednim sodelovanjem državljanov. Pri tem ima lahko organizirana civilna družba ključno vlogo, saj dezinformacije uničujejo strukturo naše družbe.

Ana Revenco, direktorica Centra za strateško komuniciranje in boj proti dezinformacijam ter ena glavnih govornikov na konferenci, je poudarila, da se državljani sami ne morejo boriti proti dezinformacijam, center pa bi lahko izboljšal svoja zmogljivosti za dolgoročni boj proti strupenim dezinformacijam.

„Odprava dezinformacij ni realen cilj. Naša skupna prizadevanja bodo usmerjena v razkrivanje in preprečevanje lažnih novic ter ublažitev zlonamernih posledic, ki jih imajo na našo družbo," je dodala.

Mihai Peicov, vodja Centra za civilne pobude za narodne manjšine, je dejal, da je ustanovitev tega centra s strani vlade pomemben korak k vključevanju vseh v družbo. Dodal je, da so za manjšine potrebne nove izobraževalne politike.

Na konferenci sta bila poudarjena vloga izobraževanja in osredotočenost na mlade, saj je veliko informacij prišlo iz vrst najmlajših, študentov in novinarjev, ki so se udeležili konference.

Video poročilo o konferenci si lahko ogledate tukaj.

#EUvsDisinfo (at)

Skupna posvetovalna odbora EU-Srbija in EU-?rna gora spremljata pristopna pogajanja in razpravljata o novem na?rtu za rast

Strokovna skupina EESO za zunanje odnose (REX) se je v okviru skupnih posvetovalnih odborov za Srbijo in Črno goro na dveh sejah sestala s sogovorniki iz teh držav. Skupni odbori organizacijam civilne družbe obeh strani omogočajo, da spremljajo pristopna pogajanja države kandidatke, razpravljajo o vprašanjih, ki so v skupnem interesu, in opozarjajo na področja, ki jih je treba obravnavati na poti k članstvu v Evropski uniji.

EESO je 5. aprila 2024 v Bruslju sprejel srbske člane skupnega posvetovalnega odbora, ki so razpravljali o trenutnem stanju odnosov med EU in Srbijo ter pogajanjih o pristopu k EU. Med obravnavanimi vprašanji so bile tudi priložnosti, ki jih Srbiji ponujata novi načrt za rast ter instrument za reforme in rast za Zahodni Balkan, razmere po volitvah v državi ter pregled stanja demokracije in pravne države v Srbiji.

Dogodka se je udeležil novoimenovani vodja misije Republike Srbije pri EU, **Danijel Apostolović**, ki je poudaril skupno stališče EU in Srbije glede tesnejšega sodelovanja pri vseh relevantnih vprašanjih v okviru pogajanj o pristopu Srbije.

Podpredsednik EESO, pristojen za komuniciranje, **Aurel Laurențiu Plosceanu,** je opozoril na pomen teh sej, saj jamčijo udeležbo predstavnikov civilne družbe, s čimer se okrepi podoba pristopa k EU v Srbiji.

Seja se je končala s sprejetjem skupne izjave, ki bo posredovana evropskim institucijam ter lokalnim oblastem in vladi v Srbiji.

Video poročilo s seje si lahko ogledate na tej povezavi.

Članica skupnega posvetovalnega odbora EU-Srbija **Nataša Vučković** je bila 13. maja izvoljena za novo predsednico Evropskega združenja za lokalno demokracijo (ALDA). EESO je na generalni skupščini ALDA v Barceloni zastopal g. Plosceanu, ki je ge. Vučković čestital za imenovanje.

******

18. seja skupnega posvetovalnega odbora EU-Črna gora je potekala 16. aprila v Podgorici in institucijam EU poslala jasno sporočilo, da je Črna gora odločena, da do leta 2028 postane 28. država članica EU.

Člani skupnega posvetovalnega odbora so svoje organizacije, nacionalne organe in institucije EU pozvali, naj si po najboljših močeh prizadevajo za izpolnitev vmesnih meril za pravno državo. Pridobitev poročila o oceni izpolnjevanja vmesnih meril za pravno državo do junija bo prelomnica v postopku pristopa k EU, ki bo omogočila začasno zaprtje drugih poglavij.

Sopredsednik skupnega posvetovalnega odbora in član EESO **Decebal-Ștefăniță Padure** je dejal: „Črnogorske oblasti bi morale uresničiti svoje ambiciozne cilje in organizirana civilna družba bi morala biti vključena v vse faze pristopnih pogajanj.“ Črnogorska sopredsednica skupnega posvetovalnega odbora **Gordana Đurović** je pozvala vse deležnike, naj podprejo prizadevanja za pridobitev pozitivnega poročila Komisije do junija.

Glavni pogajalec, dr. **Predrag Zenović**, je poudaril pomembno vlogo in konkretno pomoč civilne družbe v pogajalskem procesu, pri čemer je javna podpora za članstvo Črne gore v EU dosegla 80 %.

Veleposlanica EU v Črni gori **Oana Cristina Popa** je opozorila, da je Črna gora, kot kaže, končno našla potrebno stabilnost, da se lahko osredotoči na pristop k EU kot na svojo glavno strateško prednostno nalogo, in dodala: „Vsi si bomo prizadevali zagotoviti, da ta priložnost ne bo ostala neizkoriščena.“

Ob koncu seje je bila sprejeta **skupna izjava**, ki bo predstavljena stabilizacijsko-pridružitvenemu odboru, stabilizacijsko-pridružitvenemu parlamentarnemu odboru, Evropski službi za zunanje delovanje, Evropski komisiji in črnogorski vladi. (at)

Na dnevu odprtih vrat 2024 EESO ozaveš?al o pomenu letošnjih evropskih volitev

EESO je na svojem že tradicionalnem dnevu odprtih vrat v soboto, 4. maja 2024, sprejemal obiskovalce, jih seznanjal s svojo vlogo v primerjavi z drugimi evropskimi institucijami in jih spodbujal k udeležbi na prihodnjih evropskih volitvah.

Na svojem sedežu v stavbi Jacques Delors v Bruslju je na ta dan organiziral vrsto dejavnosti. Obiskovalci so si lahko ogledali prostore in spoznali, kaj lahko EESO stori zanje, se seznanili z njegovo vlogo v postopku odločanja EU ter si s člani EESO izmenjali interese in skrbi.

Lahko so spoznali tudi delo članov EESO v njihovih domovinah in v živo sodelovali pri raznih dejavnostih, kot so interaktivne igre in kviz o EU, ter si ogledali poslikavo obraza otrok.

Zjutraj je v Odbor poleg tega prispela skupina članov EESO in zaposlenih, ki so prekolesarili več sto kilometrov po Franciji in Belgiji, da bi ozaveščali o pomenu evropskih volitev.

Pod vodstvom člana EESO **Bruna Choixa** iz skupine delodajalcev so v štirih dneh in po približno 500 kilometrih pripotovali iz Caena v Franciji v Bruselj. Na zadnjem delu poti od Waterlooja do sedeža EESO v Bruslju so se jim pridružili še drugi člani EESO in zaposleni. (mp)

Ukrajinski dokumentarni film 20 dni v Mariupolu, dobitnik oskarja, predvajan tudi v EESO

V EESO je bil 24. aprila predvajan ukrajinski dokumentarni film 20 dni v Mariupolu, ki je letos dobil oskarja v kategoriji za najboljši dokumentarni film.

Film pripoveduje o dvajsetih dramatičnih dneh, ki jih je režiser **Mstislav Černov** s svojimi kolegi preživel februarja in marca 2022, ko so dokumentirali rusko brutalno obleganje mesta Mariupol, glavnega ukrajinskega pristanišča ob Azovskem morju. Černov in njegova ekipa, s katero je delal za Associated Press, so bili zadnji tuji novinarji, ki so ostali v mestu, preden ga je zasedla ruska vojska. Njihovi posnetki in fotografije, ki prikazujejo tudi veliko bombardiranje porodnišnice in mestnega gledališča, ki je služilo kot zatočišče za otroke, so obkrožili svet in pričali o grozotah, ki jih ukrajinskemu civilnemu prebivalstvu povzroča ruska vojska.

Film 20 dni v Mariupolu je poleg oskarja prejel še številne druge prestižne nagrade, vključno s filmsko nagrado BAFTA za najboljši dokumentarec in nagrado občinstva za dokumentarni film v okviru svetovne kinematografije na festivalu Sundance.

Predvajanja v EESO so se udeležili predsednik EESO **Oliver Röpke** in ugledni gostje, med njimi tudi vodja misije Ukrajine pri EU **Vsevolod Čencov** in eden glavnih protagonistov filma **Jevhen Tuzov**.

„Spomnimo se naše pomembne dolžnosti, da pričamo o zgodovini. Sporočilo tega filma je jasno: svetu želi pokazati, kaj prinese sovraštvo. Ne pozabimo na žrtve ukrajinskega ljudstva, niti odpornosti, ki jo je pokazalo med okupacijo. Možnost, da Ukrajina postane država članica EU, ne priča le o naših skupnih vrednotah, temveč vzbuja tudi upanje na svetlejšo prihodnost," je dejal predsednik EESO **Oliver Röpke**.

„Film 20 dni v Mariupolu ponuja grozljiv, a bistven pogled na trpljenje, ki ga povzroča ruska agresija. Ponosen sem, da naš Odbor neomajno stoji ob strani Ukrajini in njeni aktivni civilni družbi v teh težkih časih in vaša prisotnost nocoj nam ogromno pomeni," je dejal podpredsednik EESO, pristojen za komuniciranje, **Laurentiu Plosceanu**. EESO odločno podpira Ukrajino in njeno civilno družbo od prvega dne ruske vojne agresije ter prek platforme civilne družbe EU-Ukrajina krepi sodelovanje z ukrajinskimi organizacijami civilne družbe. Vzpostavil je vozlišče za Ukrajino in ukrajinskim organizacijam civilne družbe v Belgiji nudi prostor za delo. Začel je pobudo za člane iz držav kandidatk za širitev, da bi delil strokovno znanje EESO z ukrajinskimi organizacijami civilne družbe. Delegacija EESO na visoki ravni, ki jo je vodil **g. Röpke**, je novembra obiskala Ukrajino, kjer se je sestala z ministrico za gospodarstvo **Julijo Sviridenko** ter s predstavniki ukrajinskega parlamenta in civilne družbe. Člani EESO so se poklonili ukrajinskim žrtvam vojne na vojnih spomenikih v državi.

Ogled filma, ki je bil organiziran na pobudo latvijskega člana EESO **Andrisa Gobiņša**, je še en izraz solidarnosti evropske civilne družbe z Ukrajino in njenimi prebivalci. Občinstvo si je ob glavnem dogodku lahko ogledalo tudi fotografsko razstavo o Mariupolu med obleganjem, organizirano v sodelovanju z združenjem Ukra-Bel.

„Pred našimi o?mi" – okus belgijske umetnosti v EESO

Če ste ljubitelji belgijske umetnosti, lahko do 28. junija obiščete razstavo *Pred našimi očmi*, ki je na ogled v atriju v šestem nadstropju stavbe EESO Jacques Delors na naslovu Rue Belliard 99, Bruselj.

Na razstavi predstavljajo svoja dela trije nadarjeni belgijski umetniki: Luk Vander Plaetse, Hugues Legros in Thibault Choquel.

Ti umetniki – fotografi, grafiki in oblikovalci – s fotografijami prikazujejo lepoto navadnega in izražajo „divjo in nežno človeško poezijo, v kateri se mešajo različni žanri in ljudje“.

Razstavo so organizirali belgijski člani EESO ob podpori skupine koordinatorjev v okviru belgijskega predsedovanja Svetu EU, ki se bo zaključilo 1. julija 2024. Organizatorji vidijo predsedovanje kot priložnost za predstavitev znanja in izkušenj svoje države ter spodbujanje belgijske kulture v Evropi in drugod. (ll)

NOVICE SKUPIN

Poslovni razlogi za novo veliko širitev in Unijo 36 držav

Stefano Mallia, predsednik skupine delodajalcev v Evropskem ekonomsko-socialnem odboru

Z modrostjo zadnjih dveh desetletij in sedmih valov širitve od začetka evropskega projekta bi bilo verjetno primerno proslaviti obletnico širitve „velikega poka“ leta 2004 z dejstvi in podatki, da bi umirili čustvene razprave pred junijskimi evropskimi volitvami.

Triletna vojna v Ukrajini je v ospredje evropske geopolitične agende postavila vprašanje širitve. Status kandidatke, ki je bil hitro podeljen Ukrajini, Moldaviji, Bosni in Hercegovini ter Gruziji, ter pristopna pogajanja, ki so se končno začela s Severno Makedonijo in Albanijo, so pozitivni preboji politike, ki že več let stagnira.

Da ta novi zagon ne bi usahnil, bi morali jasno določiti poslovni model.

Demokratizacija in pravna država sta seveda nedotakljivi načeli, prav tako pristop širitvenega procesa, ki temelji na dosežkih in ne dovoljuje bližnjic. Vendar pa je treba ljudem spregovoriti tudi o morebitnih gospodarskih koristih in blaginji naslednje generacije Evropejcev.

Če preteklost ponuja kakršne koli indice za prihodnost, lahko z gotovostjo rečemo, da je poslovni model nesporen. Trgovina med starimi in novimi državami članicami se je med formalnim predpristopnim procesom med letoma 1994 in 2004 povečala za skoraj trikrat, med novimi državami članicami pa petkrat. Rast EU-15 se je od začetka pristopnega procesa do leta 2008 v povprečju večala za 4 % letno, pri čemer je pristopni proces prispeval polovico te rasti in med letoma 2002 in 2008 ustvaril 3 milijone novih delovnih mest.

COVID-19 in vojna v Ukrajini sta pokazala, da mora EU, zlasti v okviru zelenega in digitalnega prehoda, ponovno razmisliti o svoji gospodarski odpornosti. Načrt REPowerEU predvideva povečanje evropske proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Akt o neto ničelni industriji in akt o kritičnih surovinah pozivata, naj

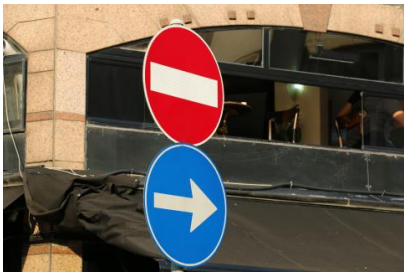
se 40 % zelenih vrednostnih verig in vrednostnih verig surovin preusmeri v EU. Države kandidatke za pristop k EU, zlasti Ukrajina, imajo lahko pomembno vlogo z zagotavljanjem večje gospodarske varnosti.

Kar zadeva naravne vire, ima Ukrajina največje zaloge plina v Evropi, takoj za Norveško. Proizvaja tudi največje količine energije iz vodnih virov v Evropi in bi lahko proizvodnjo še povečala, tudi z drugimi zelenimi viri energije, kot so veter, sončna energija in biomasa. Ukrajina je tudi pomembna izvoznica kovin, ima nahajališča litija in redkih rudnin, ki so ključnega pomena za zeleno in digitalno industrijo.

Obenem je ukrajinska kmetijska industrija ena največjih na svetu. Njena vključitev v enotni trg bi znatno povečala prehransko varnost EU.

Povsem jasne so tudi koristi, ki jih bi imele države Zahodnega Balkana od večje udeležbe na enotnem trgu. BDP Hrvaške se je od pridružitve EU leta 2013 stalno povečeval, kar je zvišalo dohodke njenih državljanov, pri čemer se je BDP na prebivalca v povprečju povečal za 67 % (povečanje s 10 440 EUR leta 2013 na več kot 17 240 EUR).

Pot do članstva v EU bo za do devet novih držav naporna, vendar ni druge možnosti: če želi biti EU svetovna sila, mora biti najprej lokalna sila.

Namesto vas odlo?ajo drugi – ni že ?as, da v zvezi s tem nekaj ukrenete

Pripravila skupina delojemalcev v EESO

Kampanja Evropskega parlamenta „Uporabi svoj glas. Sicer bodo o tvoji prihodnosti odločili drugi“ je nadvse primerna. Videoposnetek o volitvah, ki prikazuje rojstvo evropskega projekta, da bi iz pepela vojne in genocida zgradili mirno prihodnost, je zadel v polno. Zlasti danes se zdi, da je politika s pobesnelim ekstremizmom in apatijo vse prej podobna resničnostnemu šovu kot pa agori državljanov.

Ali res želite, da drugi odločajo namesto vas? To namreč že počnejo in spet se odločajo za varčevalne ukrepe.

Naša predsednica Lucie Studničná je jasno povedala, da si ne moremo privoščiti še ene krize zaradi varčevalnih ukrepov. Po sprejetih ukrepih med zadnjo finančno krizo so se nekatere države znašle v negotovosti zaradi gospodarskega nazadovanja in bega možganov. V Španiji, Italiji in Grčiji je brezposelnost še vedno visoka, BDP na prebivalca pa je daleč od ravni iz leta 2008. Kot odziv na to nepravo rešitev smo s premikom k skrajni desnici doživeli porast evroskepticizma in populizma.

Zaradi novih fiskalnih pravil se večina držav članic ne bo sposobna soočiti s prihodnjimi podnebnimi in družbenimi izzivi. Obljube, dane na konferenci v kraju La Hulpe, bodo ostale neizpolnjene. Državljani bodo občutili posledice in nove ekonomske težave, za katere bodo vlade zagotovo okrivile Bruselj, bi lahko bile za mnoge kaplja čez rob.

Demokracija niso samo volitve, za njeno dobro delovanje so bistveni civilna družba in sindikati. Vendar volitve niso le sredstvo za zagotavljanje legitimnosti in so vse prej kot nekoristne. Volilna pravica je bila s trudom pridobljena na podlagi prizadevanj in pogosto izgube življenj milijonov ljudi več generacij. In zdaj jo lahko izgubimo.

Odločitve o varčevalnih ukrepih niso sprejete za vedno. Državljane pozivamo, naj na teh junijskih volitvah in vseh prihodnjih nacionalnih volitvah uporabijo svoj glas in ne dovolijo, da bi jim ga vzeli. Glasujte za družbeni napredek. Skupaj lahko še naprej izboljšujemo naše države in Evropsko unijo ter spremenimo, kar ne deluje.

#EUelections2024: Organizacije civilne družbe razpravljajo o EU, ki jo želijo, in predlagajo prednostne naloge za nov mandat

Pripravila skupina organizacij civilne družbe

Organizacije civilne družbe predlagajo, da se v novem mandatu rešujejo takojšnji in dolgoročni izzivi, ustrezno izvajajo obstoječe politike EU in krepijo njene vrednote. Na vrhu seznama prednostnih nalog sta tudi strukturiran civilni dialog in močna socialna agenda.

Skupina organizacij civilne družbe v EESO je 16. aprila organizirala konferenco z naslovom *Skupaj gradimo EU, kakršno si želimo.* Dogodka so se udeležili predstavniki organizacij civilne družbe na nacionalni in evropski ravni, ki so razpravljali o svojih političnih prednostnih nalogah pred volitvami v Evropski parlament in podpisom medinstitucionalne izjave iz La Hulpa o evropskem stebru socialnih pravic.

Konferenco je odprl predsednik skupine organizacij civilne družbe Séamus Boland, ki je v svojem uvodnem govoru obžaloval, da številni politiki iz uveljavljenih strank v državah članicah z volivci ne želijo razpravljati o EU. Zato volivci ne razumejo, zakaj je EU potrebna, politike EU pa ne obravnavajo vedno vprašanj, ki so zanje pomembna. To je privedlo do nevarnega razkoraka med splošno javnostjo in EU. Zato obstaja bojazen, da utegne veliko ljudi glasovati za ekstremistične stranke. „Zdaj nujno potrebujemo odprto razpravo. Nacionalni in evropski politiki morajo ljudem pojasniti, s katerimi problemi se sooča EU in kako bi jih lahko rešili. Le tako jih lahko prepričamo, da EU služi vsem in še naprej ustvarja priložnosti za vse.“

Preberite in delite **sklepe in priporočila** konference. Glavne točke:

- Zakaj so volitve v Evropski parlament leta 2024 pomembne: EU na prelomni to?ki;
- Skupaj gradimo EU, ki si jo želimo: demokrati?na in vklju?ujo?a EU, ki temelj na socialni pravi?nosti in zaš?iti;
- Skupaj gradimo EU, ki si jo želimo: trajnostno gospodarstvo, ki temelji na pravi?nem prehodu in kakovostnih delovnih mestih;
- Umestitev civilne družbe, državljanov in mladih v središ?e Evrope prihodnosti.

Sklepi in priporočila bodo vključeni v **resolucijo EESO** s političnimi predlogi za novi Evropski parlament in Evropsko komisijo, ki bo predvidoma sprejeta julija 2024.

Več informacij je na voljo v **sporočilu za javnost** o konferenci.

IN FOCUS: 20TH ANNIVERSARY OF GREAT ENLARGEMENT

Širitev: najmo?nejše in najuspešnejše orodje politike EU

Pat Cox

Naš posebni gost, nekdanji predsednik Evropskega parlamenta Pat Cox, se velike širitve pred 20 leti spominja kot časa izjemnega upanja, ko je celina končno zadihala s polnimi pljuči, s svojo vzhodno in zahodno polovico. In medtem ko se Putinov mit slovanskega bratstva izvaja ob eksplozijah balističnih izstrelkov, EU ostaja prostovoljna zveza svobodnih in suverenih narodov, ki temelji na temeljnih vrednotah spoštovanja človekovih pravic, enakosti in pravne države.

Dogodek, ki ga je 1. maja 2004 v Dublinu gostilo irsko predsedstvo Sveta EU, in slovesnost za dobrodošlico v Evropskem parlamentu v Strasbourgu 3. maja 2004 zame politično, pa tudi čustveno izstopata kot dneva izjemne pozitivnosti in upanja ter kot simbolni dejanji vrnitve domov, ponovne združitve celine, ki je lahko znova zadihala s polnimi pljuči, s svojo vzhodno in zahodno polovico. V Dublinu je Seamus Heaney bral svojo pesem *Beacons at Bealtaine*, v kateri je izrazil optimizem, da bo lahko ta zgodovinska širitev premikala ustnice, premikala ume in ustvarjala nove pomene. V Strasbourgu se je deset nacionalnih zastav novih držav članic dvignilo na ogromnih drogovih, izdelanih v ladjedelnicah v Gdansku. Zastavni drogovi so bili darilo Poljske in njihovo potovanje v Strasbourg je simbolično ponazorilo potovanje od komunizma do svobode, ki ga je poosebljala prisotnost Lecha Wałęse.

Seveda je bil dogodek za vse vrhunec dolgega in zapletenega procesa vzajemnih priprav, ki je trajal več let. Bili smo navdušeni, hkrati pa smo si tudi oddahnili, saj smo dosegli ciljno črto procesa, ki je bil za vse vpletene pravi politični in postopkovni maraton.

Trdim, da je širitev morda najmočnejše, najbolj preobrazbeno in najuspešnejše orodje politike EU v zadnjih petih desetletjih. Moja država, Irska, je postala članica v okviru prve širitve 1. januarja 1973 kot najrevnejša država/regija takratne Evropske gospodarske skupnosti. Dostop do velikega trga skupaj s solidarnostjo EU prek regionalnih in pozneje kohezijskih skladov v prvih desetletjih članstva, višji standardi na področju enakosti spolov in okoljske politike, podpora mirovnemu procesu na Severnem Irskem in priznavanje edinstveno težavnih posledic brexita za Irsko, ki je edina država EU s kopensko mejo z Združenim kraljestvom – vse skupaj je prineslo res pozitivne izkušnje in rezultate. Vse ni šlo zlahka, zlasti med krizo v euroobmočju, ampak če vse upoštevamo, je bilo to, kar smo dosegli, zelo pozitivno.

Čeprav hkrati spoštujem in obžalujem odločitev Združenega kraljestva, da zapusti Unijo, je bil to jasen dokaz, da je EU prostovoljna zveza svobodnih in suverenih narodov, ki lahko vanjo prosto vstopijo in iz nje prosto izstopijo. Kakšno močno nasprotje neoimperialistični vojni, ki jo je Putin sprožil proti Ukrajini, kjer se njegov mit slovanskega bratstva vsak dan kaže s streljanjem pušk, eksplozijami balističnih izstrelkov in smrtonosnimi droni.

Članstvo v EU je Grčiji, Portugalski in Španiji pomagalo k vrnitvi med uspešne demokratične države po diktaturi, polega tega pa je pripomoglo k višjemu življenjskemu standardu in kakovosti življenja.

Velika širitev pred 20 leti je s povečanjem naložb, trgovine in solidarnosti EU novim državam članicam prinesla izjemno rast, zlasti tistim v srednji in vzhodni Evropi. V povprečju se je njihov BDP na prebivalca, prilagojen glede na inflacijo in valuto, v zadnjih dveh desetletjih povečal z manj kot polovice povprečja EU na tri četrtine vse višjega povprečja EU. V Litvi se je BDP na prebivalca v tem obdobju potrojil. Zdravje in izobraževanje sta se izboljšala, zaradi česar sta boljša tudi kakovost življenja in življenjski standard. Kmetijska proizvodnja v regiji se je podvojila. Skratka, tako kot pri vseh prejšnjih širitvah se je izkazalo, da širitev prinaša koristi tako državam pristopnicam kot EU. Zato sem pri širitvah optimist, vendar ne naiven.

Dogodki na Poljskem v zadnjih letih in že dlje časa na Madžarskem kažejo, da odstopanje od standardov EU na področju pravne države, svobode medijev ali spoštovanja pravic manjšin razkriva privrženost EU kot sredstvu za doseganje blaginje, vendar nenaklonjenost EU kot skupnosti skupnih vrednot. Predsednik madžarske vlade ponosno razglaša, da je njegova država neliberalna demokracija. Naj si člen 2 PEU razlagamo še tako široko, je očitno, da ne gre za listino neliberalne demokracije. („Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“)

To besedilo je bilo del sporazuma o članstvu v EU in je vključeno v vse pristopne pogodbe, z njim pa so se strinjale vse države pristopnice. Formula „obdržite svoje vrednote zase, nam pa pošljite denar“ ni vzdržna podlaga za vzajemno spoštovanje. Na to ne bi smele pozabiti sedanje države kandidatke, ki si prizadevajo, da bi tudi same pristopile k EU. Pričakujem, da bodo københavnska merila v prihodnjih pogajanjih imela pomembnejšo vlogo, pristopne pogodbe pa bodo po možnosti vključevale tudi klavzule, ki bodo EU dale trdnejše možnosti za zaščito pravic in vrednot, če pride do odstopanj. EU ni samo trg in materialni napredek, ki je sicer zaželen, ni njen edini ali celo bistveni razlog za obstoj.

Kljub temu lahko na podlagi dosedanjih rezultatov širitev ugotovimo, da so bile te v bistvu koristne za vse vpletene, zato bi se jih morali lotevati pozitivno. Države kandidatke čaka obsežna preobrazba, ki jo bodo izvajale vsaka v svojem tempu. Tudi EU mora opraviti nekaj dela v zvezi s svojim postopkom odločanja in proračunsko zmogljivostjo za absorpcijo novih držav članic ter na področju predpristopne pomoči. Po podelitvi statusa države kandidatke in po pregledu usklajenosti je za pogajalske okvire, začetek in zaključek pogajanj po posameznih poglavjih ter nazadnje za pristopne pogodbe potrebno soglasje Sveta. Nič od tega ni enostavno ali lahko. Upamo, da bodo vse države članice spoštovale načelo „lojalnega sodelovanja“ in pomagale „pri izpolnjevanju nalog, ki izhajajo iz Pogodb“ (člen 4(3) PEU).

Primer Ukrajine je še posebej zapleten zaradi njene velikosti, relativnega deleža kmetijstva v BDP v primerjavi s povprečjem EU in primerjalne revščine v smislu BDP na prebivalca ter seveda zaradi vojne in njenih uničujočih posledic. Pogajanja se lahko začnejo. Ukrajina je že na poti k integraciji s pridružitvenim sporazumom ter poglobljenim in celovitim sporazumom o prosti trgovini z EU. Ta bi se lahko sčasoma

postopoma razširila, vendar bosta na koncu nujen pogoj za pristop k EU ustaljen teritorialni položaj in stabilen mir, pri čemer ima lahko članstvo v EU svojo vlogo. EU na svojem vzhodnem boku potrebuje stabilnost, ne kaos, in sprejemanje Ukrajine je navsezadnje v skupnem interesu, in ne samo v interesu Ukrajine.

Pat Cox, predsednik Evropskega parlamenta med letoma 2002 in 2004

Pat Cox je irski politik in novinar. Med letoma 2002 in 2004 je bil predsednik Evropskega parlamenta, bil pa je tudi predsednik mednarodnega Evropskega gibanja (2005–2011). Od leta 2015 vodi Fundacijo Jeana Monneta za Evropo. Je tudi evropski koordinator za koridor jedrnega omrežja TEN-T Skandinavija–Sredozemlje (EU) in vodja misije Evropskega parlamenta za oceno potreb in izvajanje parlamentarne reforme ukrajinske vrhovne rade. Na začetku kariere je bil novinar informativnega programa televizijske postaje RTE v Dublinu. Leta 2004 je g. Cox prejel mednarodno nagrado Karla Velikega za parlamentarno zavezanost širitvi Evropske unije.

Velika širitev EU – 20 let pozneje

Pripravil Jaroslaw Pietras

Jarosław Pietras, nekdanji namestnik glavnega pogajalca za pristop Poljske k Evropski uniji, razmišlja o vplivu širitve, ki je potekala pred 20 leti, ter o gospodarskih in drugih koristih, ki jih niso bile deležne le Poljska in druge na nove pridružene države, temveč tudi EU kot celota. Odločitev o širitvi leta 2004 je bila dokaz zavezanosti Evropske unije enotnosti, raznolikosti in solidarnosti. Danes je mogoče iz tega procesa še vedno črpati dragocene izkušnje za vsa prihodnja predpristopna pogajanja.

Po 20 letih je povsem jasno, da sprejem večine srednjeevropskih držav, skupaj z Malto in Ciprom, v EU ni bila le „velika širitev“, temveč zgodovinski mejnik za celotno Evropsko unijo. Učinek je bil ogromen, zlasti na gospodarsko okolje na novo pridruženih držav.

Širitev je znatno povišala življenjski standard v srednjeevropskih državah. V teh osmih državah – Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Poljska, Slovaška in Slovenija – sta se pariteta kupne moči in BDP na prebivalca skupno izredno povečala in presegla tisto, kar bi bilo mogoče doseči, če bi države ostale zunaj EU. Statistični podatki se vedno nanašajo na povprečje oprijemljivih koristi, ki jih prinaša integracija. Opozoriti je treba, da so vse države zabeležile znatne dosežke, četudi ti niso bili enakomerno porazdeljeni, saj je v nekaterih državah prišlo do večjih izboljšav kot v drugih. Litva in Poljska sta na primer državi, ki sta imeli največje koristi od članstva v EU, Estonija in Slovenija pa sta dosegli manjši napredek, saj sta se soočali z izzivi, zlasti zaradi posledic finančne krize leta 2008.

Pristop k Evropski uniji je prinesel novo obdobje gospodarske blaginje za Poljsko in druge srednjeevropske države. Zlasti Poljska izstopa kot zgodba o uspehu s svojim razvojem po pristopu. Država je doživela gospodarsko rast brez primere, njen BDP pa se je med letoma 2004 in 2022 podvojil. Podobno se je BDP na prebivalca znatno povečal v drugih državah članicah v regiji, četudi v različnih stopnjah. Slovaška in Litva sta na primer zabeležili pohvale vreden napredek, ki je dodatno zmanjšal njuno razvojno vrzel v primerjavi z Zahodno Evropo. Statistični podatki iz tega obdobja kažejo na odpornost in dinamiko, saj sta ti državi

izkoristili članstvo v EU, da sta spodbudili gospodarsko rast in okrepili svojo konkurenčnost na svetovni ravni. Ta izjemen dosežek kaže na preobrazbeni učinek, ki ga je imelo povezovanje EU na gospodarstva vseh novih držav članic. To se je zgodilo kljub posledicam finančne krize, med katero so nove članice EU dosegle višjo stopnjo rasti, kot je bilo pričakovano.

Obdobje po širitvi leta 2004 ni bilo brez izzivov. Svetovna finančna kriza leta 2008 je povzročila pretrese v evropskem gospodarstvu in preskusila odpornost starih in novih držav članic. Kljub njenim negativnim učinkom so nove članice EU pokazale izjemno odpornost in presegle prvotne napovedi rasti. Njihova sposobnost premagovanja šoka in ohranjanja pozitivnih stopenj rasti je bila dokaz moči njihovih gospodarstev in koristi povezovanja v EU. Kriza je sicer prinesla velike izzive, vendar je bila za te države tudi priložnost, da v celoti izkoristijo tesne vezi z evropskim gospodarstvom. To je bil tudi preizkus zavezanosti novih držav članic evropskim vrednotam in solidarnosti v težavnih časih.

V celotnem pogajalskem procesu je poljska civilna družba postala močna gonilna sila za spremembe in napredek. Organizacije civilne družbe, lokalna gibanja in zagovorniške skupine so imeli ključno vlogo pri spodbujanju vključevanja v EU in ohranjanju demokratičnih vrednot v državi. Njihova neutrudna prizadevanja za ozaveščanje, mobilizacijo podpore in prevzemanje odgovornosti voditeljev so bila bistvenega pomena za oblikovanje javnega mnenja in spodbujanje pozitivnih sprememb. Poljska civilna družba je z dejavnim sodelovanjem z državljani ter spodbujanjem dialoga in preglednosti prispevala k temu, da je pogajalski proces ostal vključujoč in demokratičen ter se je odzival na potrebe ljudi. Njen prispevek je olajšal pristop Poljske k EU, hkrati pa okrepil temelje demokracije in civilne družbe v državi.

Odločitev o širitvi leta 2004 je bila dokaz zavezanosti Evropske unije enotnosti, raznolikosti in solidarnosti. S tem, ko je EU sprejela večino srednjeevropskih držav, skupaj z Malto in Ciprom, je okrepila svoj gospodarski potencial, kulturno bogastvo in geopolitični vpliv. Pristop teh držav je Uniji prinesel novo perspektivo, talente in priložnosti, s čimer je obogatil njeno raznolikost in okrepil njeno vlogo v svetu. EU je s širitvijo, ko so bile srednje- in vzhodnoevropske države vključene v njen okvir sodelovanja, okrepila svoj vpliv in stabilnost z geopolitičnega vidika. Širitev je diverzificirala njene možnosti in poglobila njeno povezovanje na institucionalni ravni ter postavila temelje za enotnejšo in odpornejšo Unijo.

Dragocene izkušnje, pridobljene v širitvi leta 2004, je treba upoštevati, zlasti v zvezi s pogajalskim procesom in predpristopnimi pripravami. Če bi se danes lotil podobnih prizadevanj, bi se zavzemal za večji poudarek na predpristopnih pogojih in podpornih mehanizmih v vseh prihodnjih pogajanjih, zlasti na področju upravljanja in pravne države. Bistveno je zagotoviti, da države kandidatke, preden se pridružijo EU, izpolnjujejo potrebna merila in standarde, da se zaščiti celovitost Unije in ohranijo njene vrednote. Hkrati je nudenje ustrezne podpore in pomoči državam kandidatkam med pogajalskim procesom ključnega pomena za njihovo uspešno vključevanje in dolgoročno stabilnost v EU.

V središču pogajalskega procesa ob širitvi EU leta 2004 je bila skupna zaveza spodbujanju stabilnosti, demokracije in blaginje po vsej Evropi. Pogajanja je vodila želja po krepitvi vezi sodelovanja in solidarnosti med evropskimi narodi, saj so države kandidatke in stare članice EU prepoznale vzajemne koristi širitve. Čeprav so bila pogajanja zapletena in zahtevna, jih je navsezadnje vodila skupna vizija združene in uspešne Evrope, v kateri bi lahko vse države v okviru Unije skupaj uspevale.

Ko države kandidatke za članstvo v EU v letu 2024 stopajo po poti do pristopa, je treba upoštevati več ključnih vidikov. Kot prvič je bistveno nameniti poudarek reformam, ki so usklajene s standardi in vrednotami EU, kar bo vodilo v uspešno povezovanje in dolgoročno stabilnost v Uniji. To vključuje krepitev demokratičnih institucij, spodbujanje pravne države ter varovanje temeljnih pravic in svoboščin. Nadalje je za nemoten pristop k Uniji ključnega pomena proaktivno sodelovanje z obstoječimi članicami EU za krepitev zaupanja in podpore. Države kandidatke si lahko s tem, ko pokažejo resnično zavezanost evropskim vrednotam in sodelovanju, utrejo pot svetlejši prihodnosti v Evropski uniji.

Jaroslaw Pietras *je gostujoči sodelavec v centru za evropske študije Wilfried Martens v Bruslju in gostujoči profesor na Evropski akademiji v Bruggeju.*

Deloval je v skupini, ki se je pogajala o pristopu Poljske k EU, in sicer od leta 1998, ko so se začela pogajanja, do leta 2004, ko se je Poljska pridružila Uniji. V letih od 1990 do 2006 je bil v rodni Poljski državni sekretar na ministrstvu za finance, državni sekretar za evropske zadeve in vodja urada odbora za evropsko integracijo. Od leta 2008 do leta 2020 je delal kot generalni direktor v Svetu Evropske unije na številnih področjih politike (podnebne spremembe, okolje, promet, telekomunikacije, energetika, izobraževanje, kultura, avdiovizualno področje, mladina in šport). Ima doktorat iz ekonomije z Univerze v Varšavi in je avtor številnih publikacij o EU, trajnosti in trgovinskih vprašanjih. Bil je tudi Fulbrightov štipendist in član odbora možganskega trusta Bruegel (2008–2011).

Uredniški odbor

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Avtorji prispevkov

Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Splošna koordinacija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Naslov

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

05/2024